

Toni Roca

A les hores, amb llicència eclesiàstica i benedicció apostòlica i romana, jo també voldria parlar de la Marlene Dietrich. Ni més ni menys. O aproximadament. Ara que tot déu i per tot arreu balla i canta entorn de les llums dels ametllers en flor -febrer curt, més dolent que es voldria escriure una vegada més sobre la Marlene/Lola-Lola. I tot just ho faig ara que encara (però menys) ressonen campanades d'un aniversari, d'un centenari prou escenificat des del passat 27 de desembre, cent anys després del naixement a Berlín, ciutat de totes les ciutats, de l'enlluernadora (aclaparadora) protagonista d'*Orient Express* o *Encubridora*. Enlluernadora i de gran capacitat per a la destrucció fins a uns límits...il·limitats. Des de sempre, els cinèfils de tot el món, una mena de col·lectiu a una passa de la seva extinció total (i ningú ho lamentarà) tenien entre les mans una espècie de polèmica o, tal vegada, discussió oberta i encara sobre els valors sobre el talent de dues víctimes glorioses i triomfants del *glamour* més *glamourós* de tots els *glamours* possibles; Greta Garbo/Marlene Dietrich i la dialèctica està servida. Bo és posar la cosa sobre la taula. Però, no ara ni avui. Ara i avui, encara que d'una forma breu, parlaré de tres dels millors films que marquen i defineixen, crec que a la perfecció, les essències més pures de l'actriu; *Marruecos*, *Testigo de cargo* i, finalment, *Sed de mal*. Tres pel·lícules, tres etapes, tres aspectes, molt diferenciats d'una estrella estigmatitzada per la discussió, l'enfrontament entre diversos sectors, que el club Marlen sempre fou un galliner molt esvalotat. De les tres, només una, *Marruecos*, pertany a la fase espectacular i de descobriments fets sota la influència de Joseph von Sternberg.

Marruecos (1930) rere l'impacte produït per l'estrena mundial d'*El àngel azul*, és el punt i partida per a una carrera cinematogràfica dilatadora i copiosa. Tota Marlene n'és present al llarg del més que notable film; la Marlene d'ahir -encara moltes referències i reminiscències de Lola-Lola-, la Marlene d'ara mateix, emergent i poderosa, quan l'estrella agafa el vol -*Capricho imperial*, *El cantar de los canta-*

res i la Marlene del demà i del crepuscle admirable (*Testigo de cargo*, *Sed de mal*, *Vencedores o vencidos...* - Sternberg ubica a la seva particular Pigmalió davant dues celebritats de l'època, Adolphe Menjou i Gary Cooper per al debut a Hollywood. Presents, al cor neuràlgic d'un hipotètic Marroc meravellós creat a l'interior dels estudis americans a una, lògicament, cantant de cabaret anomenada, per a aquesta ocasió, Mademoiselle Amy Jolly. Tot un marc èpic i poètic, gairebé líric d'una legió estrangera d'origen francès. Una Marlene seductora que arrasa i esclafa per on va

Testigo de cargo (1957). Anys després (moltes coses han passat a la seva vida, a la vida cinematogràfica també) torna a retrobar amb moltes aventures a les espatlles a una Marlene distant i distinta (les essències són les mateixes). Bella, atractiva. Madura, estable, serena davant la càmera, a Marlene només li manca va la mà experta d'un director per guiar-la i conduir-la per un camí de roses, malgrat que el personatge triat portava de cap a peus graus de temperatura elevada. Aquesta mà era la de Billy Wilder. Una mà que, anys abans, ja estava al seu costat, ja li feia costat a Berlín, Occidente. Amb la incorporació a *Testigo de cargo* del sempre eficient Tyrone Power, un terrible Charles Laughton i una divertidíssima Elsa Lanchester. I, a sobre, un inspirat text d'Agatha Christie. Tot perfecte. Marlen, també.

La cloenda (però també hi ha altres cloendes magnífiques) és representada per *Sed de mal* (1958). Un repete, un desafiament, un

acte de valentia suprema. Prova de valor a l'alçada del personatge. Vella, desencantada, una miqueta amargada, carregada de cinismes i de saviesa, d'escepticisme atroç, crea un personatge fet a la mida per al director del film, Orson Welles. La seqüència entre els dos, dos genis de la interpretació, de la representació, amb el pas del temps, s'ha integrat en intensitat dramàtica, vibració èpica, interioritat psicològica, a les antologies (a totes les antologies) de la història del cinema mundial. I no parlaré del *travelling* inicial, perquè no voldria repetir-me. La Marlene de *Sed de mal* deteriorat el rostre, la llarga cabellera rossa transformada en negre compacte (una broma més d'Orson Welles repetint el número fet a Rita Hayworth a *La dama de Shanghai*) que rebenta cada vegada (per desgràcia, poques) que surt en pantalla.

Tres apunts, dons, d'una estrella perfecta sempre dirigida per creadors de la talla de Stanley Kramer, Joseph von Sternberg, Alfred Hitchcock... Quasi res, quasi res. Molts anys (i bons), estimada Marlene. ■

Power i Dietrich